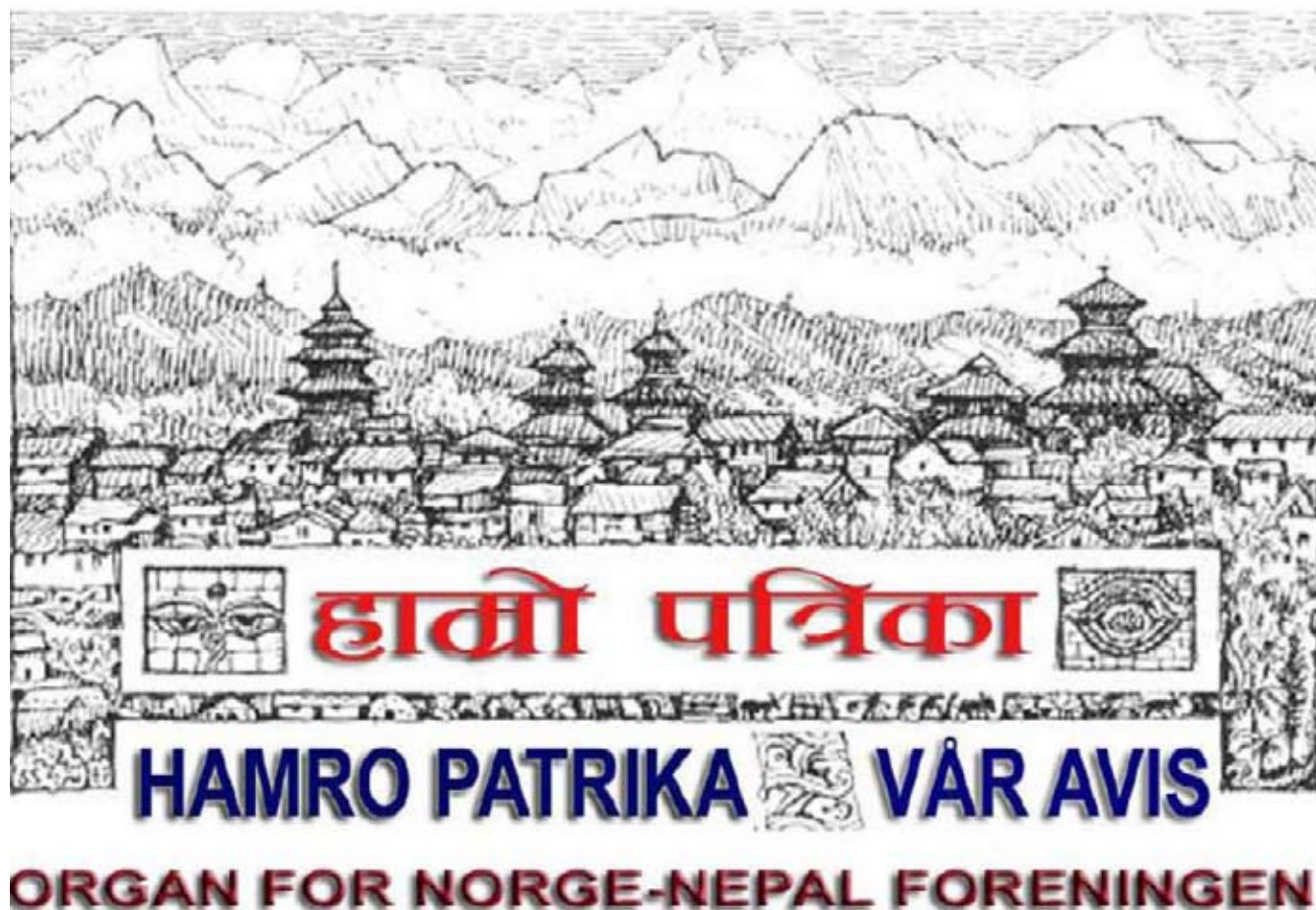

ISSN 1891-0920
NR 1 FEBRUAR 2012

“NEPAL” Nytt ajourført og oppgradert “informasjonshefte”, nå i elektronisk versjon, er snart ferdig fra redaksjonen og klart til nedlasting fra NNF’s hjemmeside www.norge-nepal.no Følg med !

INNHold :

Årsmøte og Medlemsmøte 15. mars	2
Guddommelige spellemenn, syngende journalister	6
Innvielse av en stupa i Tamagi	10
Rabindra Puri bevarer Newari kulturarv	14
Funksjonshemmete på arbeidsmarkedet i Nepal	17
Et trofast medlem er død: Ingebrigt Toft	19
Hva har skjedd siden sist?	20

Forsiden:

Fra Ghandrung 1984. Foto Dag Norling

Hamro Patrika legges ut som en pdf fil på Norge-Nepal foreningens hjemmeside: www.norge-nepal.no. Medlemmer som har betalt medlemskontingent for 2011 og /eller 2012 får dette nummeret per epost. Hvis du ikke har betalt for 2012, skynd deg å gjøre det til konto 6011.06.71221. Enkeltmedlem kr. 175, familie kr. 225, organisasjon kr. 350.

Årsmøte og medlemsmøte med daal bhat 15. mars

Årsmøtet

I epost til medlemmene den 7. februar ble det innkalt til årsmøte i Norge-Nepal foreningen.

Nå minner styret om årsmøtet som holdes torsdag 15. mars kl. 18.30.

Stedet heter fortsatt Batteriet, men har ny adresse: Fredensborgveien 24 A.

Slik kommer du dit: Ved den katolske kirken i Ullevålsveien går du til høyre (90 grader) i Thor Olsens gate. I svingen går Thor Olsens gate over i Fredensborgveien. På venstre side er nr. 22, neste bygg ligger litt tilbaketrukket. Oppe på vegg er det en vimpel for Batteriet. Gå på baksiden av bygget og se etter postkasse og ringeknapp for Batteriet.

Dagsorden:

1. Valg av møteleder
2. Valg av referent
3. Valg av to medlemmer til å undertegne referatet
4. Styrets årsberetning (se nedenfor)
5. Revidert regnskap
6. Forslag til vedtak
7. Valg av styremedlemmer
8. Eventuelt

NORGE-NEPALFORENINGENS ÅRSBERETNING

1. januar – 31. desember 2011

Styret fra 31. mars 2011 til 15. mars 2012

Leder	Lena Fauske (x)
Nestleder	Tor Møgedal (x)
Kasserer	Evy Pedersen (x)
Utstyrsansvarlig	Tordis Korvald (x)
Webansvarlig	Annelies Ollieuz (x)
Redaktør HP	Marit Bakke

Verv utenfor styret

Valgkomite	Trude Berget (x)
	Anu Gurung
Revisor	Roy Friis

Norge-Nepalforeningens medlemmer

Foreningen hadde ved årsskiftet 183 medlemmer (mot 165 i fjor), men bare 54 av disse har betalt kontingent for 2011/2012.

Styremøter

Styret har avholdt 6 styremøter og et antall arbeidsmøter i forbindelse med redigering og utsendelser av Hamro Patrika, oppdateringen av nettsiden, Nepalheftet, fotoutstilling o.a. Styremedlemmene har som i tidligere år også kommunisert og koordinert sin virksomhet via telefon og e-post. Disponibel fritid blant styremedlemmene er ulikt fordelt, men vi har takket være stor innsats maktet å holde aktivitetsnivået oppe.

Prioriterte styresaker:

- Foreningens økonomi:

Kontingentinnbetalingen er foruten lotteri og kaffesalg på medlemsmøtene foreningens eneste inntektskilde. Kontingentinnbetalingen går

som i tidligere år tregt, og er for styret et stadig tilbakevendende tema. Vi har gjort fremstøt for å få flere til å betale kontingenten. Det hjalp noe, men langt fra nok. Skal foreningen ha en fremtid, må medlemmene bli flinkere til å betale års-kontingenten. Vi har nå blitt enige om at kun de som har betalt kontingent for 2011 og 2012 får Hamro Patrika tilsendt på e-post.

Foreningens drift er fortsatt avhengig av at utgiftene holdes på et lavt nivå. Tidligere grep i forhold til porto- og trykkingsbesparelser med e-post, web-side og Hamro Patrika på nettet, og det sjenerøse tilbudet om gratis lokale for medlemsmøtene i Batteriet, har vært avgjørende for aktiviteten i det foregående året. Bedret medlemskontakt og -verving er viktig for å øke inntektene, men inntil videre er vi fortsatt nødt til å "snu på skillingen" i alt vi foretar oss. For mer om økonomi, se årsregnskap og revisjonsrapport.

- Nepalheftet

Styrets beslutning i 2010 om å lage et nytt hefte om Nepal ble realisert i 2011. Det nye heftet er i hovedsak nyskrevet. Tema som bistand og miljø vektlegges i større grad enn i de tidligere heftene. Heftet har fått navnet: Nepal – land og folk, og blir på 87 sider inkludert mange flotte bilder. Vi fikk midler av Utviklingsfondet, men avslag fra Norad. Det ble derfor, i samråd med U-fondet besluttet at det skulle lages kun en elektronisk versjon som legges ut på vår hjemmeside og hos U-fondet. Heftet er ferdigskrevet og vil bli lagt ut på hjemmesidene i februar 2012, I redaksjonen satt Marit Bakke, Annelies Ollieuz, Olav Myrholt og Lena Fauske. Manohar Pradhan (tidligere styremedlem i NNF) har gjort layout-arbeidet.

- Fotoutstilling

Ane Haaland kontaktet foreningen om vi var interessert i å samarbeide om en fotoutstilling i

Norge om Nepal. Familien Chitrakar har gjennom fire generasjoner vært fotografer i Kathmandu, blant annet hoff-fotograf. Utstillingen, som viser Ranafamilien gjennom mange år, samt dokumenterer hvordan Kathmandu har forandret seg de siste 100 årene, har vært vist i både Sveits og England. Vi er i dialog med Fotografiens hus i Oslo for å bruke deres lokaler ultimo 2012 til denne fotoutstillingen.

- NRNA

Styret har vært i kontakt med Non-Resident Nepali Association (NRNA) for et mulig samarbeid. Vi ønsker å få til et felles medlemsmøte i året og å

Åpne medlemsmøter

Styret diskuterer fortløpende mulige temaer til medlemsmøtene og ønsker stor bredde, også bistands- og utviklingstemaer. Samtidig etterlyses innspill fra medlemmene for å finne temaer som «trekker» folk til møtene. Vi har hatt en betydelig nedgang i fremmøtet på medlemsmøtene de siste årene. Dette til tross for at temaene og foreleserne er både aktuelle og gode. Vi har derfor besluttet å gå ned til bare ett medlemsmøte i tillegg til årsmøtet. Som en følge av den beslutningen ble arbeidet med nettsiden intensivert og den ble kraftig oppdatert i 2011.

Foreningen har avholdt 2 medlemsmøter inkludert årsmøtet i perioden.

- Batteriet 31. mars - årsmøte. Fjellfolk til Fjellfolk

David Durkan viste bilder og fortalte om sitt mangeårige arbeid for å bygge skoler og barnehager sammen med fjellfolket i Nepal. Han representerer organisasjonen Mountain people som har mange NGO-prosjekter i Nepal støttet av nordmenn og norske organisasjoner.

- Batteriet 12. november. Det nye Nepal

Norge-Nepalforeningen ønsket velkommen til foredrag og debatt om hvordan ulike sider ved det nepalske samfunnet påvirkes av endringene i landet. Tema som ble belyst var: Om homofile, bifile og transepersoner i Nepal. En introduksjon av de omfattende juridiske og politiske endringene som disse minoritetene har opplevd de siste årene og hvordan dette har påvirket deres sosiale situasjon, ved Eirin W. Isaksen. Føderalisme i Nepal – utfordringer og muligheter. En orientering om hva føderalisme innebærer og de problemene som Nepals grunnlovgivende forsamling står overfor, ved Andreas Føllesdal. Hvordan misjonsbasert bistand blir påvirket av endringene i Nepal. En orientering om organisasjonenes virksomhet over tid, og hva de politiske endringene har betydd for kristne, muslimer og andre, for

Hamro Patrika

I 2011 ble det utgitt 5 numre av Hamro Patrika, i januar, mars, juni, september og desember. Dag Norling har (utenfor styret) bistått redaktøren med layout.

Også i 2011 var de fleste artiklene originale, skrevet dels av redaktøren, dels av eksterne bidragsytere. Det er alltid hyggelig når medlemmer eller andre sender utkast eller forslag til artikler. Styret håper på mange slike henvendelser i tiden fremover. I to år (siden nr. 1, 2009) har HP vist en rekke bilder som Knut Palmstrøm tok under FN-oppdrag i Nepal i 1957. Vi avslutter nå denne serien, og vil enda en gang takke Arild Palmstrøm, Knut Palmstrøms sønn, som så sjenesteglad ga oss bildene som gave i 2008.

Hjemmesiden

Styret bestemte seg i 2011 for å satse på

foreningens hjemmeside. Hjemmesiden ble dermed i 2011 grundig forbedret. Vi har oppdatert og ryddet innholdet i de eksisterende kategoriene og tilføyd nye kategorier som 'Nepal i dag', 'Nepal-related activities in Norway' (på engelsk) og 'Non-Resident Nepali Association Norway'. Både 'Nepal i dag' og 'Nepal-related activities in Norway' oppdateres regelmessig – det vil si flere ganger i måneden. Bildegalleriet er «work in progress», og vi kommer til å tilføye nye bildeserier i ukene som kommer.

Besøkstallene viser at hjemmesiden blir hyppig brukt. Siden august 2011 har gjennomsnittlig antall besøkende per dag ikke vært lavere enn 55.

Oslo 15. mars 2012

For styret i Norge-Nepalforeningen

Lena Fauske

styreleder

Etter årsmøtet : **Medlemsmøte** **Den nye Gauri Shankar Conservation Area** **Et lite stykke Nepal**

Jon Gangdal, styremedlem i National Trust for Nature Conservation (NTNC) i Nepal og leder av Stiftelsen Rolwaling (SF) i Norge, forteller om utviklingen av et nytt område for landskapsvern. Det vil binde sammen de fleste nasjonalparkene på sørsiden av Himalaya-kjeden. Området omfat-

ter 22 kommuner og 62.000 mennesker, blant annet "det norske" sherpasamfunnet Rolwaling. Det nye med utviklingen av dette området er:

- Flere norske NGO-er (Utviklingsfondet, Forut og SF) samarbeider
- Det vil være et samarbeid med og mellom

mange nepalske partnere

- Norsk delfinansiering av et prosjekt med et helhetlig perspektiv

Det blir spennende å høre Jon fortelle om maktkamp, kulturkonflikter og andre utfordringer.

Daal bhat

Vi avslutter kvelden med daal bhat. Maten bringes fra Indian House, så vi må vite antall personer. Pris 200 kr. Påmelding senest mandag 12. mars til: marit.bakke@media.uib.no

VELKOMMEN TIL ÅRSMØTE OG MEDLEMSMØTE !!

Guddommelige spellemenn, syngende journalister

Rajendra Gandharva beskriver seg selv som en syngende journalist. Foto: Anne Murstad.

Sarangi, et strengeinstrument som etter si-
gende kan røre en voksen mann til tårer, er tett
forbundet med en av musikerkastene i Nepal,
gandharva. Tradisjonelt var dette omreisende
yrkesmusikere som dro fra landsby til landsby og
framførte sanger, oftest i bytte mot mat. Gjen-
nom sangene formidlet de myter, historier og ny-
heter. Mange av dem har et journalistisk preg, og
ikke uten grunn har mange musikere beskrevet
seg selv som «syngende journalister» eller «om-
reisende aviser». Et eksempel på dette er hvordan
musikere nærmest tjente som krigsreportere ved
fronten der nepalske soldater som var rekruttert
til den britisk-indiske hæren, de såkalte gurkha-
soldatene, deltok. En egen sjanger, eller stil, in-
nenfor gandharvas repertoar ble dermed lahure
git, eller soldat-sanger. Det er blant annet disse
sangene, og historiene de forteller, som kan få
menn til å gråte.

Fordi gandharva-musikerne gjennom tidene
har kommentert hendelser i samtida, har de
bidratt til å opprettholde en felles historisk hu-
kommelse. På et tidspunkt tjente de som hoff-
poeter for kongen. Legger vi til at de dessuten
spiller en viktig rolle ved mange hinduistiske
høytider, blir det klart at disse spelemennene har
hatt en sentral posisjon i det nepalske samfunnet.
Til tross for omfattende og raske samfunnsend-
ringer er det i dag fortsatt noen som jobber på
gamlemåten.

Rajendra Gandharva, en mann i 30-åra, er en
av dem. Han går fra dør til dør, til torg og andre
samlingspunkt, og synger både i Kathmandu og
i landsbyene rundt hovedstaden. Han dikter viser
om aktuelle nyheter, og kommenterer på sin egen
måte saker om politikk, trafficking, mord og ulyk-
ker. Men han skriver også poetiske kjærlighetsvis-
er. De fleste av dagens yngre sarangi-spelemenn
har gått bort fra rollen som historieforteller og ny-
hetsformidler. Heller enn å dikte nye viser, spiller

de hitlåter kjent fra film og radio, fordi slike melo-
dier ofte etterspørres mer. Mange gandharva har
dessuten gått over til å drive «business» ved å
selge souvenirer og sarangier til turister i Thamel,
eller tatt arbeid som ikke har med musikk å gjøre.
Men i ei tid hvor massemedia i stor grad domi-
nerer musikklivet er det like fullt tydeligvis plass
til utøvere som Rajendra.

Når jeg spør Rajendra om hva slags viser folk
helst vil høre, forteller han at ungdommen vil ha
kjærlighetsviser, mens eldre folk helst vil høre
om ulykker og tragedier. Til dashain og tihar i
fjor hadde han dikta en sang med gode ønsker
for høytiden, kombinert med fornuftige råd om
å feire med måte og ikke spille bort for mange
penger. Et annet eksempel fra viseproduksjonen
hans, og på god nyhetsformidling, er en sang han
dikta i etterkant av jordskjelvet som rystet Nepal
og India 18. september i fjor. Det målte 6,9 på
Richters skala, og var således det kraftigste landet
har opplevd i seinere tid. For nesten åtti år siden,
i 1934, forårsaket et stort skjelv omkring 10.000
døde bare i Kathmandu. Forskernes beregninger
antyder at det kan komme et nytt kraftig skjelv
i nær framtid, og myndighetene kritiseres for
ikke å ha forberedt seg godt nok på katastrofen
dette kan føre til. Fjorårets jordskjelv førte bare til
mindre skader, og et begrenset antall døde. Men
det var skremmende nok, og det økte dessuten
bekymringen for de mulige følgene av et større
jordskjelv. Naturlig nok skapte jordskjelvet breie
nyhetsoppslag. Som en ekte reporter hadde også
Rajendra Gandharva dagen derpå produsert ei
vise om skjelvet, og dro omkring i Kathmandu og
sang den for alle som ville høre. I sangens siste
vers gir han råd om jordskjelvberedskap. I et land
hvor mange ikke leser så godt, er dette en virkelig
god idé.

Rajendra har også mordviser på repertoaret.
I fjor sommer hadde avisene gående en sak om
en far som meldte døtrene sine savnet etter at

de angivelig var blitt kidnappet. Underveis i etterforskninga framgikk det at faren selv i et desperat øyeblikk hadde kasta dem i elva, i ly av nattens mørke. Rajendra skreiv en dramatisk og hjerteskjærende sang om denne saken. At grufulle historier om familietragedier, overfall og øksemord pirrer fantasien, kjenner vi igjen fra norsk og europeisk visetradisjon. Blant de norske skillingsvisene finner vi dessuten en mengde nyhetsviser, som på mange måter likner de journalistiske sangene nevnt tidligere, så her er det mange fellestrekk.

Fra gaine til gandharva

Tidligere ble sarangi-utøverne betegnet som gaine, men idag har de fleste som selv tilhører gruppa gått bort fra dette navnet, ettersom det anses som nedsettende og fortsatt er forbundet med stigma. Gaine ble regnet blant de laveste kastene. De hadde for eksempel ikke rett til å eie jord, og har fortsatt på mange måter en marginalisert posisjon. Samtidig har de spilt en uunnværlig rolle som musikere, i likhet med utøvere fra en annen viktig musikkaste, damai. Mange hinduistiske høytider og ritualer kan ikke gjennomføres

Disse englestatuene pryder Catholic Church of the Assumption, i Patan, Kathmandu. De kan tolkes som eksempel på hvordan kristne misjonærer ofte er flinke til å tilpasse seg lokale forhold eller som et hint om sarangi-spelemennenes himmelske opphav. Dessverre har spelemannen her mistet buen til sarangien sin. Foto: Anne Murstad.

Sankar Gandharva er fra Gorkha. Ved tihar ifjor dro han til Kathmandu for å spille, og kom blant annet til Dhobighat i Lalitpur. Her sammen med Anne Murstad. Foto: Yuki Shirai.

uten at disse musikerne deltar, men de er like fullt henvist til utkanten, også i konkret forstand. Det nepalske samfunnet har med andre ord et høyst ambivalent forhold til dalit-musikerne.

Navnet gandharva kommer fra en hinduistisk skapelsesmyte. Ifølge denne myten var musikere kjent som gandharva rishi, ansatt hos himmelguden Indra. De underholdt Indra i hans palass, og spilte dansemusikk for de såkalte apsara, himmelens vakreste kvinner. Mytene sier også at gaine, eller gandharva, er arvtakerne etter Indras himmelske musikere.

Er du i Kathmandu og vil vite mer, kan du oppsøke Gandharva Cultural and Art Organisation, som tilbyr både konserter og spilletimer i sine lokaler i Thamel. De arrangerer dessuten årlig «sarangiens dag», hvor en rekke musikere deltar. I år skjer dette i slutten av februar. På bildet

er Man Bahadur Gandharva på kontoret til Gandharva Cultural and Art Organisation i Thamel. Han demonstrerer spill på en moderne sarangi, med brei form og metallstrenger. Dessuten bruker han fiolinbue, som er mye lenger enn den tradisjonelle buen.

Anne Murstad Kathmandu, januar 2012.

Artikkelen er basert på forfatterens feltarbeid i Kathmandu, samt The Performance of Everyday Life. The Gaine of Nepal, av Hans Weisethaunet. 1998. Se også Anne Murstads artikkel "Et hus for levende lyd" i Hamro Patrika, nr. 4, 2011.

Man Bahadur Gandharva.
Foto: Anne Murstad.

Innvielse av en stupa i Tamagi

Høyt oppe i åsene midt i Nepal, en dagsmarsj vest for Pokhara, ligger landsbyen Tamagi. Det går an å kjøre dit, men det er antakelig en tvilsom fornøyelse på bratt og uferdig grusvei. Det greieste er nok å ta stien og føttene fatt noen timer fra nærmeste hovedvei. Det gjorde i hvert fall vi, en gruppe fra Norge, inviterte gjester til innvielsen av den nye stupaen i Tamagi.

Tamagi ligger storslagent til. Mot øst ser man i klarvær like til Phewasjøen og Pokhara. I nord er det utsikt mot Himalayas snøhvite tanngard med Annapurnamassivet over 8000 m.o.h. og den karakteristiske Machhapuchhare, fiskehale-fjellet, tett opp mot 7000 m.o.h. I ryggen har man den skogkledd Panchase-åsen (2514 meter), og mot nordvest, over åser med landsbyer og dyrkingsterrasser rager enda en hvit gigant, Dhaulagiri, mer enn 8100 m.o.h. Bare beliggenheten kunne vært grunn nok til å besøke Tamagi, men for oss

var altså foranledningen en invitasjon til innvielse av en stupa.

Landsbyen Tamagi er en klynge med steinhus, omgitt av dyrkingsterrasser og tett skog, men tidligere tiders yrende folkeliv og røyk fra alle kjøkken-ildstedene mangler. Mange av de opprinnelige familiene har flyttet fra landsbyen, mange hus står tomme og villniset brer seg der det tidligere ble dyrket hirse og grønnsaker. Fraflyttingen startet på midten av 1990-tallet. Det var politisk urolige tider, maoistene og regjeringshæren sto mot hverandre og raidet landsbygda. Mange følte at Tamagi var et utrygt sted å være og flyttet til Pokhara, noen helt til utlandet. Nå i roligere og tryggere tider har stagnasjonen stoppet opp, trenden er snudd og noen er langsomt i ferd med å komme tilbake, men ikke nødvendigvis for å fortsette som før. De tar vare på sine gamle eiendommer, men dagens ungdom har utdannelse og nye ideer. De kommer ikke tilbake for å bosette seg fast, men for under kortere opphold å oppleve forfedrenes virkelighet på annet vis, litt mer utenfra.

Initiativtakeren

og drivkraften for det som nå skulle skje, vår vert Hem Gurung, vokste opp i Tamagi, men har de siste 40 år bodd i Norge (se Hamro Patrika nr. 3, 2009). Han har hele tiden pleiet kontakten med hjemlandet og Tamagi og nå ønsker han å bidra til en ny giv i sin barndoms landsby. Hem har et ukuelig pågangsmot og store ambisjoner. Det skal blant annet bygges et kurscenter, et gjestehus og annen tilrettelegging for tilreisende. Men første trinn i prosessen, en ny buddhistisk stupa som Tamagi kan være stolt over, og som skal vise en retning og stemning for det som skal følge, var nå fullført og skulle innvies. Nå lyste den hvitmalt, høyt over landsbyen, i tibetansk «lotusknopp-stil», prydet med blomster og fargerike bønneflagg.

Høsten pleier å være en fin tid i Nepal, klart og fint vær. Slik var det ikke 12. november i fjor, det var tåke og yr i luften. Den flotte utsikten måtte en bare forestille seg, men det la knapt noen

Landsbyen Tamagi

demper på stemningen. Folk fra landsbyene omkring, unge og gamle, møtte opp i sin fineste stas. Oppmøtet av lokale myndighetspersoner understreket at dette var en stor begivenhet for distriktet. Det kom musikere med tradisjonsinstrumenter og billedkunstnere fra Pokhara, samt venner og kjente av Hem fra Nepal og Norge. Hedersgjesten, Shangpa Rinpochen, var kommet ens ærend fra et buddhistkloster i Kathmandu i følge med sju unge munkere for å foreta den hellige og høytidelige handlingen, «the consecration of the stupa».

tent røkelse og skvettet viet vann, det hele til akkompagnement av munkenes blåseinstrumenter og trommer.

Mens skumringen falt på fortsatte høytidelighetene på en gresslette ovenfor stupaen. Her var det rigget til en liten scene. Mange holdt taler, og som rett og rimelig var ble Hems storslagne initiativ berømmet. Men også andre støttespillere ble hedret med gode ord og khata-skjerf over nakken. Fra et stort telt ble det servert mat til alle, kjøkkengjengen som stelte til daal-bhaat og nan-

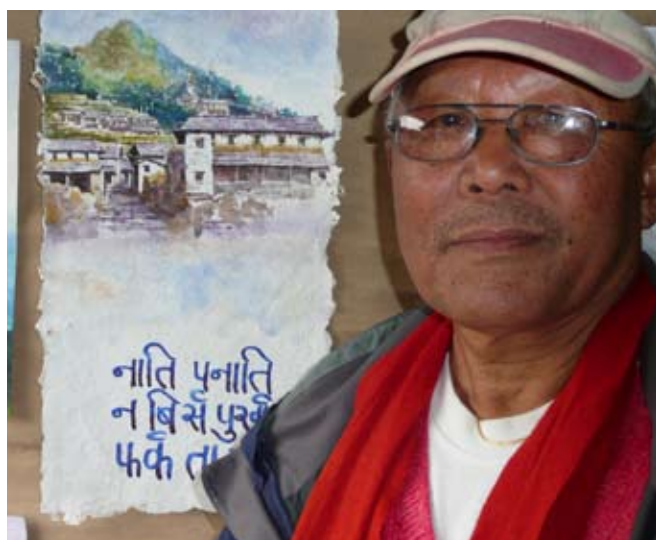
Stupaen står midt inne på en liten gårdsplass inntil gangveien forbi landsbyen. I muren ved gårdsplassen er innfelt et hundretall bønnehjul og en tavle med navn på givere som sjenerøst har bidratt til finansieringen, flere av dem norske. Innvielsen ble foretatt etter tradisjonelt buddhistisk rituale, langsom vandring i solas retning omkring stupaen og resitering av mantraer. Det ble

brød over åpne bål til to-tre hundre personer må ha hatt en stri tårn. I skinnet fra lyfter i nattemørket fortsatte festen med spill, sang og dans. Alle var med, ungdommen fikk vist fram de siste dansetrinnene fra Bollywood.

Billedkunstnerne fra Pokhara hadde allerede i flere dager arbeidet i Tamagi. Motiver fant de mellom gamle steinhus og åkre, og i heldige øyeblikk

i glimt av fjellene i de fjerne. Også en norsk maler, Arne Borring, hadde sluttet seg til de lokale kunstnerne. Dagen etter stupainnvielsen var det salgsutstilling av akvareller og oljemalerier, og mange fikk med seg et unikt minne fra Tamagi.

Kunstneren Lok Prasad Gurung med sin akvarell av Tamagi med den nye stupaen øverst.

Teksten på bildet: "Son and grandson, dont forget your anchestors, come back to Tamagi."

Arne Borring ved staffeliet

Og hva skjer så videre med planene, kurssenteret og gjestehuset? Det får vi komme tilbake til etter hvert som planene modnes.

Tekst og foto: Dag Norling

Rabindra Puri bevarer Newari kulturarv

I artikkelen om Inger Lissanevich i forrige nummer av Hamro Patrika fortalte vi om hennes samarbeid med Rabindra Puri, populært kalt Robin. Denne artikkelen handler om Robins innsats for å bevare den tradisjonelle Newari arkitekturen.

Rabindra Puris betydning for restaurering av gamle Newari hus ble bekreftet da han i 2004 mottok UNESCO Asia-Pacific Heritage Award. Prisen fikk han for restaureringen av Namuna Ghar i Bhaktapur med begrunnelsen: "Namuna Ghar is a typical traditional Newari house, which has been neglected for a long time, until Rabindra Puri with a great passion for Newari architec-

Namuna Ghar med Rabindra Puri foran inngangen.

ture, bought and renovated it." Det antas at huset er omkring 150 år gammelt. Det har vakre dekorerte søyler, vinduer av tre med utskjæringer og en åpen terasse på taket, noe som regnes blant de karakteristiske kjennetegnene på Newari arkitektur.

Robin er en travel mann, men det lyktes meg å møte han i Namuna Ghar i oktober i fjor. Jeg fikk da se resultatet av restaureringen, med elegante tak i alle rommene, små nisjer i veggene for vaser og skulpturer, og moderne kjøkken og bad. Og Robin fortalte om bakgrunnen for det som er blitt hans livsprosjekt, om arbeidet de siste årene og planer framover.

Helt fra barnsben av var Robin interessert i kunst og arkitektur. Da han var ferdig med videregående skole, ønsket han å studere kunst, men faren mente juss var et mer sikkert yrke. Heldigvis kunne han studere juss og kunst samtidig, og i 1993 ble han ferdig med en bachelor grad i juss, kunst, historie og administrasjon. Han hadde også deltatt i arbeidet med å restaurere Patan Museum og der lærte han mye om nepalsk arkitektur. I 1993 reiste Robin til Tyskland for videre studier i skulptur. Der tok han også en Master

Robin i tredje etasje i Namuna Ghar. Merk konstruksjone i taket.

grad i Development Policy. Nå kunne han endt i Tyskland med en godt betalt jobb i German Technical Cooperation, men tanken på de vakre gamle husene som stadig ble revet i Bhaktapur, fikk han til å vende hjem. Da han begynte restaureringen av det første huset (Namuna Ghar) med egne penger, mente venner og familie at han var gal. Men han var fast bestemt på å gjøre sin hobby til et arbeide. Resten er historie: UNESCO pris i 2004 og, per oktober 2011, 40 restaurerte hus og templer, og flere prosjekter på tegnebordet.

Oppdragene er kommet fra privatpersoner og lokale myndigheter. Rabindra Puri har det overordnede ansvaret, for selve arbeidet blir gjort av håndverkere som enten har kunnskapen eller som er blitt opplært i Newari arkitektur. I dag har han ansatt 190 arbeidere, men han kunne godt hyre inn omkring 100 flere. Fordi det ikke finnes mange nok personer med den kompetansen han trenger, har han like godt startet Nepal Vocational Academy. Dermed bringes Newari håndverker-

Hotell i utkanten av Bhaktapur som Robin har restaurert.

tradisjoner videre. Disse vil blant annet komme til nytte i Robins drømmeprojekt, i Panauti som ligger litt utenfor Bhaktapur. Der er allerede tre hus restaurert, men drømmen er at byen om 20 år bare har hus i Newari arkitektur, restaurerte eller nybyggete.

En interessant side ved Ribandra Puris arbeide er hvordan restaureringsarbeidet organiseres og finansieres. Hans måte å gjøre det på er mye billigere enn andre restaureringsprosjekter i Nepal som ofte støttes med utenlandske midler. For eksempel hadde han fortalt prosjektlederen i Kathmandu Valley Preservation Trust (arbeider især i Patan): "I could have done much more with your amount of money." Samarbeidet med lokalbefolkningen og lokale myndigheter er viktig for Robin, både for å øke bevisstheten om Newari håndverkertradisjoner og for å skaffe penger. I dette inngår også et ønske om å revitalisere guthiene, som i århundrer var et viktig element i nepalske lokalsamfunn.

Se mer om Rabindra Puri og han prosjekter på <http://rabindra.com.np/>

Du kan lese om nepalsk byggeskikk (blant annet Newari) og Nepals kulturarv i Hamro Patrika nr. 4, 2010 og nr. 3, 2011.

Tekst og foto: Marit Bakke

Funksjonshemmetes arbeidsmuligheter i Nepal

Kamal Lamichhane på NOVA.

Onsdag 1. februar holdt Kamal Lamichhane gjesteforelesning på NOVA (Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring) i Oslo. Kamal Lamichhane er den første synshemmete nepaler som har en Ph.D. grad. Den tok han ved Tokyo universitet med en avhandling om sammenhengen mellom utdanning og deltakelse på arbeidsmarkedet blant funksjonshemmete i Nepal. Nå er han post.doc. ved samme universitet, tilknyttet Japan Society for the Promotion of Science, Graduate School of Economics. Tittelen på gjesteforelesningen på NOVA var "Effect of Education on the Employment and Job Satisfaction among Persons with Disabilities: Empirical Study from Nepal."

Det er en realitet verden over at utdanning betyr mye for menneskers muligheter generelt i livet, ikke minst når det gjelder mulighetene for å få en jobb. Folk med forskjellige typer funksjonshemmede står overfor spesielle utfordringer, og i utviklingsland er marginaliseringen av denne gruppen ekstra stor. For eksempel fortalte Kamal Lamichhane at det i Asia og Stillehavsområdet er omkring 370 millioner funksjonshemmete, herav er 238 millioner i arbeidsdyktig alder. Arbeidsle-

digheten blant dem er stort sett dobbelt så høy som blant befolkningen generelt. Det er tankevekkende at 80 % av verdens funksjonshemmete bor i utviklingsland. Det er derfor foruroligende at studier antyder en ond sirkel mellom lav eller ingen utdanning og fattigdom blant funksjonshemmete i utviklingsland.

Funksjonshemmetes rettigheter i Nepal ble fastslått med Disabled persons Protection and

Welfare Act (DPWA) i 1982. Loven ga funksjonshemmete rett til gratis utdanning og helsetjenester, samt ekstra muligheter for å komme i arbeid. Undersøkelser om lovens effekt har vært få og mangelfulle. Ja, faktisk er en 30 år gammel undersøkelse fortsatt hovedkilden for data om funksjonshemmete i Nepal. Kamal Lamichhane ser det som sin oppgave som forsker å bidra til økt empirisk kunnskap om denne gruppen i Nepal, om deres utdanning, plass på arbeidsmarkedet, yrkesvalg og tilfredshet med arbeidet.

I 2008 gjennomførte Lamichhane en survey i Kathmandudalen blant 423 personer mellom 16 og 65 år som var fysisk, hørsels- eller synsmessig funksjonshemmete. Personene ble tilfeldig valgt blant 993 personer som var registrert av funksjonshemningsrelaterte organisasjoner i Kathmandu, Bhaktapur og Lalitpur. Surveyen ble gjort som personlig intervju, delvis på grunn av intervjupersonenes funksjonshemning, delvis fordi mange var analfabeter. Undersøkelsen registrerte om personen var white collar (blant annet lærere, sosialarbeidere, ansatte på kontor og funksjonærer), blue collar (blant annet håndverkere og restaurantarbeidere) eller arbeidsledig. Dessuten spurte de om personen var ansatt på heltid eller deltid, samt om de var tilfreds med jobben.

41 % blant alle de 423 intervjuete var arbeidsledige. Den største andelen arbeidsledige fantes blant funksjonshemmete som var analfabeter (67 %), men med stadig færre arbeidsledige jo mer utdanning. Blant folk med utdanning var arbeidsledigheten størst blant personer med et fysisk handikap (55 %), mens den var omtrent like stor blant personer med synsnedsettelse (35 %) og hørselshemning (36 %). Hørselshemmete syntes å være best stilt på arbeidsmarkedet, hele 55 % av disse hadde en heltids jobb. Prosenten var noe lavere for de synshemmete (42 %), for folk med fysisk handikap bare 24 %. Når det gjelder

typer jobb, fortalte Kamal Lamichhane at de synshemmete utgjorde den største gruppen (44 %) blant white collar ansatte, deretter de fysisk funksjonshemmete med 35 % og hørselshemmete med 16 %, som til gjengjeld hadde høyest andel (49 %) blant blue collar ansatte.

Til slutt fortalte Kamal Lamichhane at synshemmete personer med en utdanning ofte oppmuntres til å undervise i skolen. Hørselshemmete får ofte en mulighet for å arbeide i restauranter. Personer med en fysisk funksjonshemning er generelt dårligst stilt på arbeidsmarkedet, til tross for at de ofte har ganske høy utdanning. Kanskje ikke overraskende at folk med en fysisk funksjonshemning scoret høyest på spørsmålet om tilfredshet på jobben. Felles for alle typer funksjonshemning er at utdanning øker sannsynligheten for å få en jobb, og at det å ha en jobb gjør dem mer tilfredse. Med tanke på disse menneskenes

Kamal Lamichhane leser fra sine notater i blindeskrift.

situasjon i familien og i samfunnet generelt var det interessant at Lamichhane fortalte at det å ha en inntekt og dermed bidra til familiens økonomi økte de funksjonshemmetes respekt og gjorde dem mer sosialt integrerte.

Kamal Lamichhane fortalte at han vil formidle ny, forskningsbasert kunnskap til alle som vil lytte. Dette gjelder spesielt beslutningstakere i regjeringskontorer og organisasjoner i Nepal slik at det kan utformes en politikk for å redusere fattigdommen blant de funksjonshemmete. Det vil derfor være viktig å få informasjon også om funk-

sjonshemmete på landsbygda.

Neste bidrag til forskning på dette feltet er tre planlagte prosjekter: Et om betydningen av å integrere elever med og uten funksjonshemming, og et annet om synshemmete lærere. Forhåpentlig kan prosjektene bidra til mindre stigmatisering av elever og lærere, og også av personer generelt, som har en form for funksjonshemming. Et tredje prosjekt skal handle om konsekvensene av den 10 år lange væpnede konflikten (1996-2006) i Nepal.

Tekst og foto: Marit Bakke

Et trofast medlem er død: Ingebrigt Toft

Ingebrigt og en 81 år gammel gurkha soldat fra 2. verdenskrig.

For kort tid siden fikk Norge-Nepalforeningen beskjed fra Jan Olav Toft om at hans far, Ingebrigt Toft, sovnet stille inn natten til mandag 5. februar. I mange år kunne vi være sikre på at Ingebrigt dukket opp på møtene i Norge-Nepalforeningen. Han kom til foreningens 25 års jubileumsseminar på Voksenåsen 14. november 2009, men gikk tidlig hjem fordi han ikke følte seg helt frisk. Det skulle vise seg å være siste gang han kom til møtene våre, og vi har savnet han.

Ingebrigt Toft var medlem av Norge-Nepalforeningen helt fra starten av og var til og med medlem i det første styret som ble valgt i 1984. Siden var det vel knapt noe møte han ikke deltok på. Det var ikke tvil om hans interesse og engasjement for alt som hadde med Nepal å gjøre. Ingebrigt hadde alltid et vennlig smil og bidro ivrig med sin kunnskap om Nepal i samtaler og diskusjoner.

I Hamro Patrika nr. 4, 2009 står det en artikkel som Ingebrigt skrev om seg selv og sine opplevelser i Nepal. Overskriften var "Her skulle jeg drevet hjelpearbeide."

Norge-Nepalforeningen lyser fred over Ingebrigt Tofts minne.

Marit Bakke

Hva har skjedd siden sist ?

2012 begynte med en viktig avgjørelse omkring lokalt styresett i Nepal som har fått overraskende lite oppmerksomhet. Den nepalske Commission for Investigation of Abuse of Authority la frem en evaluering av de såkalte All Party Mechanisms, komiteene som består av representanter for de ulike partiene og som har ansvar for politikken på distrikt- og VDC-nivå. Rapporten konkluderte at korrupsjon var et såpass stort problem i disse komiteene at det hadde vært bedre å avskaffe dem, et råd som Ministeriet for Lokal Utvikling fulgte. Det er ikke klart enda hva som vil komme istedenfor. Lokalvalg hadde uten tvil vært det beste alternativet, siden dette hadde gjeninnført lokaldemokrati, etter 10 år uten valgte representanter på lokalt nivå. Det er imidlertid også mulig at partiene prøver å beholde makten gjennom en ny versjon av partikomiteene. Så lenge en slik avgjørelse ikke er tatt sitter de statsansatte VDC secretaries igjen med ansvaret. Uoffisielt kommer uten tvil partiene fortsatt til å spille en stor rolle. Den viktigste forskjellen blir mest sannsynlig at de mindre partiene, som i partikomiteene var representert på lik linje med de store partiene, nå har mindre innflytelse på den lokale politikken.

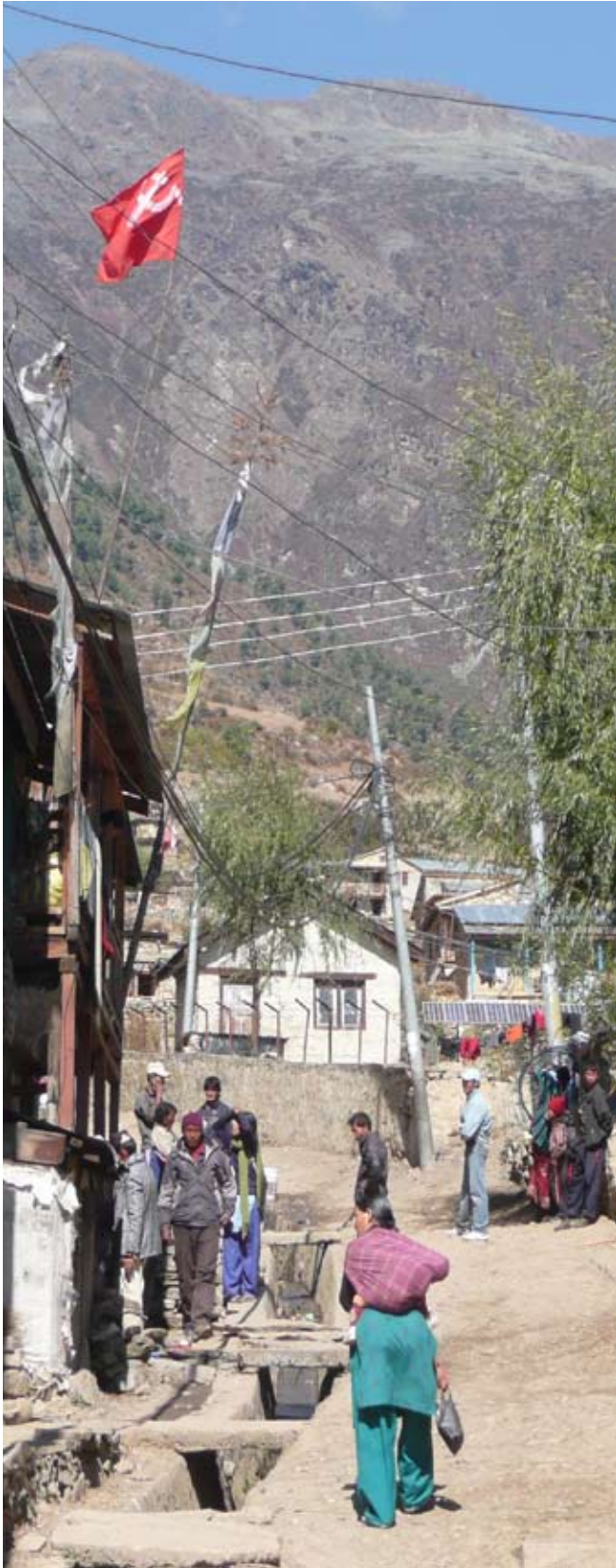
Også på nasjonalt nivå har korrupsjon den siste tiden stått sentralt. Spesielt Tarai-partiene som sitter i regjeringen blir beskyldt for grov korrupsjon. Statsminister Bhattarai (Maoistpartiet) innrømmer at han vet hva som skjer, men han klarer ikke å gjøre noe med det fordi Tarai-partiene truer med å trekke seg fra koalisjonen hvis han tar opp saken. Dette har ført til synkende popularitet av disse partiene i Tarai, og av Bhattarai og hans regjering mer generelt.

De største opposisjonspartiene, Nepali Congress og UML, kritiserer regjeringspartiene kraftig. I begynnelsen av februar ga de Maoistene en uke på å få fortgang i fredsprosessen. De krevde også at regjeringen skulle trekke forslaget om å øke andelen Madhesi-soldater i forsvaret gjennom grupperekuttering til en separat Madhesi-bataljon. Denne planen fikk såpass mye kritikk at regjeringen var nødt å vurdere den på nytt. Congress og UML forlangte også at regjeringen skulle skrinlegge planen om å legalisere landtransaksjoner gjennomført under den væpnede konflikten, noe som i mellomtiden har skjedd, i alle fall foreløpig. Samtidig støtter også opposisjonspartiene søknaden som ber høyesterett revurdere avgjørelsen at fristen for den grunnlovgivende forsamlingen ikke kan forlenges utover dagens frist 31. mai 2012. Høyesterett nekter imidlertid å behandle en slik søknad og står fast ved sitt vedtak.

Et av de viktigste temaene som partiene i den grunnlovgivende forsamlingen fremdeles må bli enige om er hvordan den føderale staten Nepal skal utformes. I håp om å få hjelp med denne prosessen ble det opprettet en State Restructuring Committee. Denne komiteen la nylig frem sitt forslag, som er en føderal modell med 11 delstater, basert på etnisitet og språk. Tre medlemmer i kommisjonen var uenige med flertallet og leverte derfor sitt eget forslag med seks delstater basert på geografiske grenser. Det er uklart hvordan den grunnlovgivende forsamlingen vil forholde seg til de to forslagene.

I mellomtiden har de første tidligere Maoist-soldater som valgte frivillig pensjonering forlatt

leirene som de har bodd i siden fredsavtalen på slutten av 2006. Maoistpartiet blir i denne forbindelsen beskyldt for å ta en stor del av pengebeløpet de får for å begynne et nytt liv. Opposisjonen krever oppvask, mens maoistene mener at dette er en sak som skal løses internt i partiet.

Også verdt å vite:

- I desember viste Kathmandu International Mountain Film Festival 52 filmer fra 22 land om temaet turisme og gender.
- Etter at besøket til den kinesiske statsministeren Wen Jiabao til Nepal ble utsatt i desember ble det til slutt gjennomført i midten av januar.
- Utviklingsminister Erik Solheim besøkte Nepal nylig og sier å være optimistisk i forhold til fredsprosessen.
- Den amerikanske organisasjonen Peace Corps sender igjen frivillige til Nepal.
- Myndighetene har begynt å stenge slumområder langs Bagmati-elven i Kathmandu. Dette har ført til omfattende protester blant de omkring 12.000 slumbeboerne, som krever at myndighetene skaffer dem et annet sted å bo før de blir kastet ut.
- I Kathmandudalen blir for tiden mange veier utvidet. Alt som er bygd på offentlig jord blir revet, og det ser ikke ut til å spille noen rolle om det tilhører et firestjerners hotell eller en internasjonal bank. Regjeringen har også blåst nytt liv i firefeltsveien fra Kathmandu til Tarai.
- En gruppe i Kathmandu har opprettet Nepal Ambulance Service (NAS). Ved å ringe 201 kan folk bli fraktet til nærmeste sykehus i ambulanser med avansert utstyr og profesjonelt personale. NAS er ikke-kommersiell og får støtte fra organisasjoner og forretningslivet. Planen er å øke fra dagens 5 biler til 20 som kan dekke hele Kathmandudalen.
- Ny bok: Eldbjørg Nyborg, *Namaste Nepal*. For alle som liker reiseskildringer. Pris 190 kr., 10 % av overskuddet går til skolebarn i Dhading, Nepal. Bestilling på e-post: eldnyb@online.no

Annelies Ollieuz

Maoistflagget vaier over Simikot, Humla. Foto: Dag Norling